a cuarta parede

Primeira revista dixital en galego
de crítica cinematográfica

Tallers de Videografia i Cinematografia per a Joves: Experiències i Metodologies en Cine i Educació

per Oriol Diez Ferrer

Quan, en el curs acadèmic 2005-06, vaig començar a impartir tallers de vídeo en un Institut de Badia del Vallès, la meva proposta era bàsicament filmar i projectar un seguit de vivències amb un grup de joves d'uns 14 anys. Els grups eren força grans, fins a 30 alumnes, pero jugàvem amb el doble avantatge de comptar amb una professora de plantilla responsable de la classe, i la pròpia motivació i curiositat dels alumnes. Es tractava per tant d'alternar sessions de gravació i de visionat: rodar amb petits equips mentre la resta de la classe treballava el guió, i visionar tots junts el material en una gran sala ben acondicionada, amb projector i una pantalla d'uns dos metres d'alçada, i un bon equip de so. Al llarg dels successius trimestres, en dues sessions setmanals d'una hora, vam anar perfeccionant aquest mètode amb diferents grups d'alumnes que durant tres mesos tenien l'oportunitat d'experimentar i gaudir amb un taller d'introducció a la videografia i, en la mesura de les possibilitats, també a la cinematografia.

Les primeres sessions servien per prendre contacte amb els

dispositius i el propi tallerista. Demanàvem als alumnes que preparessin una breu presentació i parlessin d'algunes aficions. Treballàvem en parelles, un alumne parlant davant la càmera i l'altre enregistrant darrera, tot familiaritzant-se amb algunes nocions bàsiques com enquadrament o monitorització del so. La projecció de totes aquestes presentacions seguides permetia ja entreveure els potencials del muntatge, quan el conjunt de fragments quedaven ensamblats en una peça major.

En la segona part del curs, en grups de 4 a 6 alumnes, es duia a terme el rodatge, mentre la resta treballava el guió, tant literari com gràfic. Durant la propia sessió d'enregistrament, aquests guions es completaven amb un guió tècnic dissenyat i muntat en calent, que posteriorment era avaluat i discutit en la sala de projeccions. A nivell formal treballàvem sempre amb plans fixes fets amb trípode, una limitació autoimposada per tal d'evitar la dispersió de les gravacions càmera en mà, quelcom que a més ajudava a unificar les composicions i a treballar la continuitat a través de talls obligats enfront intermanibles plans-seqüència. A nivell temàtic els nois optaven sovint per treballs lligats al futbol, mentre les noies tendien a treballar més la imaginació i el drama. Des d'un principi ens vam proposar no invertir massa temps en els aspectes tècnics i tecnològics, l'accés al programari i maquinari era limitat, i ens interessava sobretot experimentar al màxim què passa quan hom posa en contacte un seguit d'imatges i sons similars. En certa manera es podria dir que treballàvem el muntatge a la sala de projeccions, en comptes de la moviola, per tal d'apuntar quelcom més enllà de la informàtica i les noves tecnologies digitals.

Desconec què haurà passat amb les piles de cintes Hi8 que vam acumular al llarg de diversos cursos, un material "en brut" de gran bellesa que els alumnes de manera efímera van gaudir enormement. La posterior col.laboració amb un projecte de la UNESCO i el 3Cat posaria de manifest, a finals del curs 2006-07, les nombroses traves legals lligades a la cessió de drets d'imatge de menors. Per altra banda el mètode seria exportat a diferents associacions i escoles, desenvolupant en ocasions nocions més avançades: focus, exposició, moviments de càmera, ritmes... A finals del 2008 la col.laboració amb Jordi Oriola va permetre impartir i alhora filmar un nou taller per a joves de la Fundació Marianao de Sant Boi, aquest cop sí amb sessions de muntatge davant la pantalla d'ordinador. D'aquest encàrrec sorgeix un documental que tot just ara es presenta i que en bona mesura recull el vagatge d'aquests anys.

En qualsevol cas, més enllà de resultats concrets, penso que la feina duta a terme en aquests anys pot haver ajudat a despertar la sensibilitat auditiva i visual d'alguns joves o, si més no, a millorar les seves defenses enfront l'incessable flux audiovisual que enterboleix la seva consciència i emocions. A nivell sociopedagògic, el treball d'observació i reflexió sobre l'entorn i els propis mecanismes de captació i reproducció audiovisual, probablement suggereixen nous potencials relacionals en els medis social i audiovisual, alhora que milloren l'agudesa perceptiva i l'esperit crític dels alumnes. Però més enllà de la dimensió purament intel.lectual i funcional, tal exercici d'expressió pot ser concebut com una llavor que podria repercutir per sempre en futures generacions, ¿o bé ens podem concebre a nosaltres mateixos sense aquells aprenentatges de dibuix, pintura, escriptura, poesia, dansa, música, teatre, manualitats... que tant ens van marcar?